

Методология за определяне на подпомагането по Еко схема за намаляване на пестицидите¹

За изчисление на конкретните нива на подпомагане в България е използван модел, оценяващ пропуснатите ползи и направените допълнителни разходи за допустимите и изискуеми дейности. Методологията за изчисляване е в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/2115.

В Европейския зелен пакт е предвиден ангажимент за намаляване на употребата на химичните пестициди и на рисковете, свързани с тях. Еко схемата е в съответствие с целите на Зелената сделка на ЕС (Стратегията за биоразнообразие и Стратегията „От фермата до трапезата“) за намаляване с 50% употребата и риска от пестициди и намаляване на употребата на опасни пестициди, които следва да бъдат постигнати до 2030 г. Интервенцията е пряко насочена към запазване на екологичното състояние на почвите и към намаляване на количеството остатъчни химически вещества в произведената храна. Действия по схемата за по-ограничено използване на пестицидите ще допринесат намаляване на риск за човешкото здраве или околната среда.

Основните принципи при разработване на методологията за изчисляване на плащанията е идентифициране и остойностяване на допълнително направени разходи и пропуснатите ползи, произтичащи от поетите задължения, като се вземат предвид определените целеви стойности. Тези плащания се отпускат годишно и може да покриват и транзакционни разходи.

Подходът за изчисляване на плащанията е съгласно член 31, параграф (7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115, т.е. плащания за обезщетяване на активни земеделски стопани или групи от активни земеделски стопани за съвкупността или за част от направените допълнителни разходи и пропуснатите приходи в резултат на поетите задължения.

За извършване на актуализацията са използвани официални статистически източници на МЗ и НСИ, отнасящи се до производствени и икономически показатели, включени в методологията на изчисляване. При отсъствие на официални статистически данни са използвани експертни оценки и са събрани данни от научно-изследователски проучвания и други реферирани публикации. Ползвана е и базата данни от моделните функции, събрана от Центъра за икономически изследвания в селското стопанство - САРА и от Института по аграрна икономика. Референтният период на стойностите на разходите и на приходите са актуализирани към предходните разчети, с последни налични статистически данни за 2021г. до първото полугодие на 2022 г., за да се направи допълнително преизчисление, с оглед динамичната и променена пазарна и икономическа среда.

Логическата рамка на методологията се базира на допускания, че заложените дейности по еко схемата за намаляване на употребата на пестициди водят до намаляване на рискове за качеството на подпочвените и повърхностните води, за качеството на почвите, за опазване на екосистемите и здравето на хората. Изискванията в интервенцията по тази еко-схема е да се намалят количествата на използвани препарати за растителна защита (ПРЗ) при отглеждане на растениевъдната продукция.

¹ Преглед и обосновката са направени от проф. Светлана Александрова (УНСС), методология и изчисляване - доц. Божидар Иванов (ИАИ)

Плащането е на хектар, ставката е компенсаторна съгласно чл.31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115.

В методологията изчисленията са направени на основата на следните показатели:

Среден брутен марж при трайни насаждения на ха — среден брутен марж на печалбата при трайни насаждения е осреднената разлика между паричната стойност на брутните приходи от дейността и променливите разходи, за 3 годишен референтен период.

Очаквани производствени загуби от ограничаване на пестицидите – загуба на потенциал от добиви, вследствие намаляване използването на пестициди.

Увеличени производствени разходи от ограничаване на пестицидите – разходи за отглеждане и увеличаване на земеделската продукция от единица площ чрез алтернативни технологии и вещества за растителна защита заместващи пестицидите, които също се използват за контрол на вредителите в земеделското стопанство.

Среден брутен марж при зърнени и полски култури на ха - среден брутен марж на печалбата при зърнени и полските култури е осреднената разлика между паричната стойност на брутните приходи от дейността и променливите разходи за 3 годишен референтен период.

Среден брутен марж при зеленчукови култури на ха- среден брутен марж на печалбата при зеленчукови култури е осреднената разлика между паричната стойност на брутните приходи от дейността и променливите разходи, за 3 годишен референтен период.

Очаквани производствени загуби от ограничаване на пестицидите при зеленчукови култури- загуба на потенциал от добиви, вследствие намаляване използването на пестициди.

Увеличени разходи от ограничаване на пестицидите, ха - Увеличени производствени разходи от ограничаване на пестицидите, ha – разходи за отглеждане и увеличаване на земеделската продукция от единица площ чрез алтернативни технологии и вещества за растителна защита заместващи пестицидите, които също се използват за контрол на вредителите в земеделското стопанство.

Среден брутен марж при постоянно затревени площи (ПЗП) на ха – среден брутен марж на ефекта от запазване на екологичното състояние на постоянно затревените площи е осреднената разлика между паричната стойност на брутните ползи от дейността и променливите разходи за осъществяване на схемата, за 3 годишен референтен период.

Очаквани производствени загуби от ограничаване на пестицидите - загуба на потенциал от добиви, вследствие намаляване използването на пестициди.

Увеличени разходи от ограничаване на пестицидите, ха - Увеличени производствени разходи от ограничаване на пестицидите, разходи за отглеждане и увеличаване на земеделската продукция от единица площ чрез алтернативни технологии и вещества за растителна защита заместващи пестицидите, които също се използват за контрол на вредителите в земеделското стопанство

Алгоритмът за изчисляване на компенсаторното подпомагане е представен в Таблица 1.

Таблица 1. Алгоритъм за определяне на компенсаторно подпомагане по направление „Схеми за климата, околната среда и хуманното отношение към животните (Еко схеми)”, „Еко схема за намаляване на пестицидите ”

Екосхема за намаляване на пестицидите			
Пропуснати приходи и увеличени разходи			
Среден брутен марж при трайни насаждения на ха	1	лв/ха	3075
Очаквани производствени загуби от ограничаване на пестицидите	2	лв/ха	0,06
Увеличени разходи от ограничаване на пестицидите, ха	3	лв/ха	60
Компенсаторно плащане на хектар при намаляване използването на пестициди за трайни насаждения	$4=1*2+3$	лв/ха	244,50
Среден брутен марж при зърнени полски култури на ха	5	лв/ха	1674
Среден брутен марж при зеленчукови култури на ха	6	лв/ха	3900
Очаквани производствени загуби от ограничаване на пестицидите при полски култури	7	дял	0,075
Очаквани производствени загуби от ограничаване на пестицидите при зеленчукови култури	8	дял	0,06
Увеличени разходи от ограничаване на пестицидите, ха	9	лв/ха	35
Компенсаторно плащане на хектар при намаляване използването на пестициди за полски култури	$10=(5*7)*0,9+(6*8)*0,1+9$	лв/ха	171,39
Среден брутен марж при ПЗП на ха	11	лв/ха	190
Очаквани производствени загуби от ограничаване на пестицидите	12	дял	0,01
Увеличени разходи от ограничаване на пестицидите, ха	13	лв/ха	20
Компенсаторно плащане на хектар при намаляване използването на пестициди при постоянно затревени площи	$14=11*12+13$	лв/ха	21,90

Компенсаторно плащане на хектар при намаляване използването на пестициди за трайни насаждения (в евро/ха)	15=4/1,9558	евро/ха	125,01
Компенсаторно плащане на хектар при намаляване използването на пестициди за полски култури (в евро/ха)	16=10/1,9558	евро/ха	87,63
Компенсаторно плащане на хектар при намаляване използването на пестициди при постоянно затревени площи (в евро/ха)	17=14/1,9558	евро/ха	11,20

*средният брутен марж е разликата между brutната продукция и разходите